

τάξη

τάξη, η, ουσ. [<αρχ. τάξις], η τάξη. **1.** η σωστή οργάνωση, το σύστημα: «χωρίς τάξη δεν μπορεί να προχωρήσει η δουλειά || χωρίς τάξη στη ζωή σου θα πας κατά διαβόλου». **2.** οι μαθητές που ανήκουν στον ίδιο κύκλο σπουδών και η αίθουσα όπου διδάσκονται: «η δική μας η τάξη έβγαλε τους καλύτερους μαθητές || η τάξη μας ήταν η πιο καθαρή απ' όλες || όλη η τάξη σηκώθηκε στο πόδι». **3.** η τακτοποίηση, η διευθέτηση ενός χώρου: «δεν έχει καθόλου τάξη στο δωμάτιό του». (Ακολουθούν 31 φρ.)

- *βάζω κάποια τάξη ή βάζω σε κάποια τάξη*, βλ. φρ. *βάζω μια τάξη*.

- *βάζω μια τάξη ή βάζω σε μια τάξη ή βάζω σε μια σειρά και τάξη*, **α.** τακτοποιώ, συγυρίζω, ιδίως έναν κλειστό χώρο: «βάζει μια τάξη το δωμάτιό του, γιατί θα 'ρθουν να τον επισκεφτούν οι φίλοι του». **β.** τακτοποιώ διάφορες εκκρεμότητες που είχα, τις βάζω σε μια σειρά: «νιώθω εντελώς ήρεμος, απ' τη μέρα που έβαλα σε μια τάξη τις υποθέσεις μου». (Λαϊκό τραγούδι: *όσα μου 'χεις τάξει βάλ' τα σε μια τάξη μη μ' αφήνεις να πονώ*). **γ.** διευθετώ, τακτοποιώ τα κακώς κείμενα σε μια δουλειά, σε μια επιχείρηση και την επαναφέρω σε καλή λειτουργία: «ο καινούριος διευθυντής μπόρεσε να βάλει σε μια τάξη το εργοστάσιο». Συνών. *βάζω μια αράδα ή βάζω σε μια αράδα / βάζω μια σειρά ή βάζω σε μια σειρά*.

- *βάζω σε τάξη (κάποιους ή κάτι) ή βάζω τάξη (σε κάποιους ή σε κάτι)*, βάζω, τοποθετώ κάποιους τον έναν πίσω από τον άλλον ή κάποια πράγματα το ένα πίσω από το άλλο: «ο βαβ, έβαλε σε τάξη τους νεοσύλλεκτους και τους οδήγησε στο πεδίο βολής || έβαλε τα κιβώτια σε τάξη για να τα ελέγξει καλύτερα». Συνών. *βάζω στην αράδα (κάποιους ή κάτι) / βάζω στη γραμμή (κάποιους ή κάτι) / βάζω στη σειρά (κάποιους ή κάτι)*.

- *δεν αναπνέει την κιμωλία μέσα στην τάξη*, (για εκπαιδευτικούς) βλ. λ. *κιμωλία*

- *δεν είναι της τάξης μου*, δεν ανήκει στο ίδιο κοινωνικό ή οικονομικό, ιδίως ανώτερο, επίπεδο με το δικό μου: «δεν τον κάνω παρέα, γιατί δεν είναι της τάξης μου». Συνών. *δεν είναι της αράδας μου / δεν είναι της σειράς μου*.

- *δημόσια τάξη*, η ομαλή κοινωνική κατάσταση, που προκύπτει από την τήρηση των νόμων και των διατάξεών τους: «οι απανωτές απεργίες και οι συνεχείς ταξικές συγκρούσεις έχουν διασαλέψει τη δημόσια τάξη».

- *έμεινε στην ίδια τάξη*, (για μαθητές) δεν προβιβάστηκε στην αμέσως ανώτερη: «απ' όλους τους συμμαθητές μας μόνο ένας έμεινε στην ίδια τάξη». Συνών. *έμεινε στην ίδια χρονιά*.

- *εν τάξη και παρατάξει*, πάρα πολύ καλά, πάρα πολύ ομαλά, χωρίς προβλήματα. Συνήθως δίνεται ως απάντηση στην ερώτηση ενδιαφέροντος κάποιου *πώς πας ή πώς τα πας ή πώς πάνε τα πράγματα*.

- *έχασε τάξη*, (για μαθητές) πήγε στο σχολείο σε ηλικία λίγο μεγαλύτερη από την κανονική: «έβγαλε μια χρονιά αργότερα το δημοτικό από μένα, γιατί αυτός έχασε τάξη». Συνών. *έχασε χρονιά*.

- *έχασε την τάξη*, (για μαθητές) δεν προβιβάστηκε στην αμέσως ανώτερη: «για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα ήταν άρρωστος, γι' αυτό έχασε την τάξη || δε διάβαζε καθόλου κι έχασε την τάξη». Συνών. *έχασε τη χρονιά*.

- *έχει την τάξη της*, (για γυναίκες) έχει στη σωστή ημερομηνία τα έμμηνά της, την περίοδό της: «δε θέλει να κάνει μπάνιο στη θάλασσα, γιατί έχει την τάξη της». Συνών. *έχει τη σειρά της*.

- *ησυχία, τάξη και ασφάλεια*, βλ. λ. [ησυχία](#).

- *κάθε τόπος και ζακόνι, κάθε μαχαλάς και τάξη*, βλ. λ. [τόπος](#).

- *κέρδισε τάξη*, (για μαθητές) βλ. φρ. *κέρδισε χρονιά*, λ. *χρονιά*.

- *με τάξη*, ο ένας πίσω από τον άλλον με κανονική σειρά και ηρεμία: «θα μπαίνετε και θα βγαίνετε με τάξη».

Συνών. με την αράδα / με τη σειρά·

- *μπαίνω σε κάποια σειρά ή μπαίνω σε κάποια σειρά και τάξη*, βλ. φρ. *μπαίνω σε μια τάξη*·

- *μπαίνω σε μια τάξη ή μπαίνω σε τάξη ή μπαίνω σε μια σειρά και τάξη*, **α.** τακτοποιώ, διευθετώ, νοικοκυρεύω τη ζωή μου, τη δουλειά μου, την εργασία μου: «απ' τη μέρα που μπήκε σε μια τάξη, όλα πηγαίνουν καλύτερα στη ζωή του || άρχισε να προκόβει το παιδί, απ' τη μέρα που μπήκε σε μια σειρά και τάξη». **β.** αρχίζω να ζω ήρεμη ζωή: «μόνο αν παντρευτείς, θα μπορέσεις να μπεις σε μια σειρά και τάξη». Συνών. *μπαίνω σε μια αράδα / μπαίνω σε μια γραμμή / μπαίνω σε μια σειρά*·

- *νέα τάξη πραγμάτων*, οι νέες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που διαμορφώνουν μια νέα παγκόσμια κατάσταση: «η νέα τάξη πραγμάτων πρεσβεύει την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας || οι Ναζί, όπως σήμερα και οι Αμερικάνοι, επιδίωξαν να επιβάλλουν μια νέα τάξη πραγμάτων»·

- *όργανο της τάξης*, βλ. λ. [όργανο](#)·

- *πέρασε την τάξη*, (για μαθητές) προβιβάστηκε στην αμέσως ανώτερη: «ο γιος του πέρασε την πέμπτη τάξη και θα πάει στην έκτη». Συνών. *πέρασε τη χρονιά*·

- *πρώτης τάξεως*, (για πρόσωπα ή πράγματα) εξαιρετικός, εκλεκτός, σπουδαίος: «είναι πρώτης τάξεως άνθρωπος || είναι πρώτης τάξεως δικηγόρος || είναι πρώτης τάξεως αυτοκίνητο || έχασε μια πρώτης τάξεως ευκαιρία». (Λαϊκό τραγούδι: *Βαγγέλη, είσαι άθεος ζητάς και πρώτης τάξεως· είναι λιγάκι ακριβό φουμάρω απ' αυτό κι εγώ // εγώ είμαι ο Σταύρακας, μαγκάκι πρώτης τάξεως, θέλω να γίνω υπουργός της Δημοσίας Τάξεως*)·

- *πρώτος τη τάξει*, ο σημαντικότερος σε μια ανώτερη ιεραρχία: «ο πρώτος τη τάξει υπουργός προαλείφεται για πρωθυπουργός»·

- *της τάξης μου (σου, του, κ.λπ.)*, του ίδιου κοινωνικού ή οικονομικού, ιδίως ανωτέρου, επιπέδου με το δικό μου (σου, του, κ.λπ.): «εγώ κάνω παρέα μόνο με ανθρώπους της τάξης μου». Συνών. *της αράδας μου (σου, του κ.λπ.) / της σειράς μου (σου, του κ.λπ.)*·

- *το μεταξύ θέλει τάξη κι άνθρωπο να το κοιτάξει*, βλ. λ. [μετάξι](#)·

- *τον ανακαλώ στην τάξη*, (για προέδρους συνεδρίων, ιδίως της Βουλής) απευθύνομαι σε βουλευτή, που παρεκτρέπεται, να εκδηλώνεται με ευπρέπεια και, κατ' επέκταση, απευθύνομαι σε οποιονδήποτε παρεκτρέπεται να εκδηλώνεται με ευπρέπεια, με κοσμιότητα: «επειδή ο βουλευτής χτυπούσε το έδρανό του ως ένδειξη διαμαρτυρίας, ο πρόεδρος της Βουλής τον ανακάλεσε στην τάξη || όταν άρχισε να λέει σόκιν ανέκδοτα μπροστά στις γυναίκες τους, ο τάδε τον ανακάλεσε στην τάξη»·

- *τον άφησε στην ίδια τάξη*, (για καθηγητές) δεν προβίβασε κάποιον μαθητή στην αμέσως ανώτερη τάξη, γιατί δεν τον έκρινε ικανό: «δε διάβαζε καθόλου, γι' αυτό κι ο καθηγητής του τον άφησε στην ίδια τάξη». Συνών. *τον άφησε στην ίδια χρονιά*·

- *τον επαναφέρω στην τάξη*, υποχρεώνω κάποιον που έχει εκτραπεί, ιδίως δια λόγων, να επανέλθει στην κανονική, στην κόσμια συμπεριφορά: «μόλις ύψωσε τη φωνή του κι άρχισε να βρίζει τους παρευρισκομένους, ο πρόεδρος της συνεδρίασης τον επανέφερε στην τάξη»·

- *τους βάζω σε κάποια τάξη ή τους βάζω σε κάποια σειρά και τάξη*, βλ. φρ. *τους βάζω σε μια τάξη*·

- *τους βάζω σε μια τάξη ή τους βάζω σε μια σειρά και τάξη*, οργανώνω μια ομάδα ανθρώπων έτσι, ώστε να δουλέψουν πιο αποδοτικά, να αποδώσουν περισσότερο έργο: «ο νέος διευθυντής τους έβαλε σε μια σειρά και τάξη και μέσα στο εργοστάσιο όλοι δουλεύουν ρολόι». Συνών. *τους βάζω σε μια αράδα / τους βάζω σε μια γραμμή / τους βάζω σε μια σειρά*·

- *τρίτης τάξεως*, βλ. συνηθέστ. *τρίτης κατηγορίας*, λ. *κατηγορία*·

- χάνω την τάξη μου, χάνω τον μέχρι τώρα οργανωμένο ρυθμό της ζωής μου, της εργασίας μου, αποδιοργανώνομαι: «έμπλεξα με κάτι παλιόφιλους και με τα γλέντια και τα ξενύχτια έχασα την τάξη μου». Συνών. χάνω την αράδα μου (β) / χάνω τη σειρά μου (β).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας